

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.4.2014
COM(2014) 216 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Το μετά το 2015 πλαίσιο δράσης του Hyogo: διαχείριση επικινδυνότητας για να
επιτευχθεί η ανθεκτικότητα**

{SWD(2014) 133 final}

{SWD(2014) 134 final}

1 - ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ HYOGO ΜΕΤΑ ΤΟ 2015

Το πλαίσιο δράσης του Hyogo (Hyogo Framework for Action, HFA) «Building the resilience of nations and communities to disasters» είναι ένα δεκαετές σχέδιο που εγκρίθηκε από 168 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών τα οποία δεσμεύτηκαν εθελοντικά να εργαστούν πάνω σε πέντε προτεραιότητες δράσης με σκοπό να καταστεί ο κόσμος ασφαλέστερος έναντι των φυσικών καταστροφών και να οικοδομηθεί η ανθεκτικότητα στις καταστροφές. Το HFA, το οποίο εγκρίθηκε το 2005, αναμένεται να λήξει το 2015 και σήμερα διενεργείται ευρεία διαβούλευση¹ προκειμένου να διαμορφωθεί το μετά το 2015 πλαίσιο για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, το οποίο θα εγκριθεί στην 3η παγκόσμια διάσκεψη για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών, που πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο Σεντάι (Ιαπωνία) από τις 14 έως τις 18 Μαρτίου 2015.

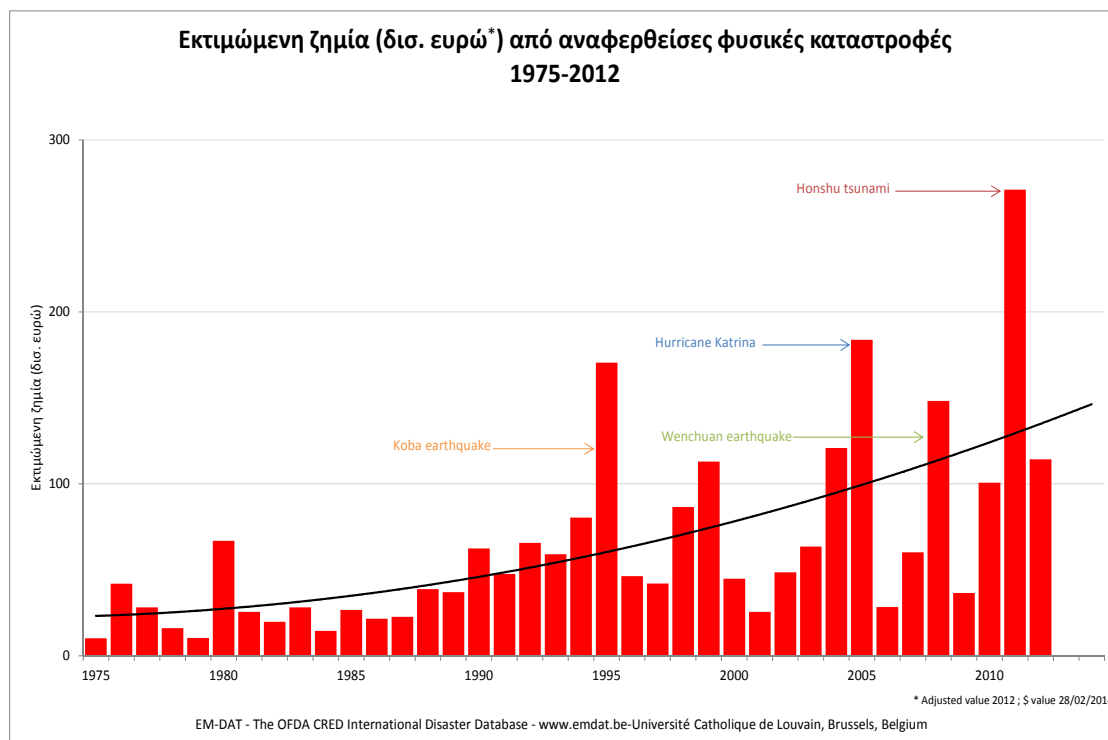
Οι καταστροφές και οι κλιματικοί κίνδυνοι έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην οικονομία, καθώς και στην ασφάλεια και την ευημερία των πολιτών. Τα τελευταία έτη, η έκθεση στις καταστροφές έχει αυξηθεί σημαντικά λόγω της αλλαγής του κλίματος, της ταχείας και ασχεδίαστης αστικοποίησης, της δημογραφικής πίεσης, της οικοδομικής δραστηριότητας και της εντατικότερης χρήσης της γης σε περιοχές που είναι εκτεθειμένες σε κινδύνους, της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων.

Το διάστημα 2002-2012, οι φυσικές καταστροφές ήταν η αιτία για τον θάνατο άνω των 100.000 ανθρώπων ετησίως κατά μέσο όρο. Την τελευταία δεκαετία, παρατηρείται παγκοσμίως μια αυξητική τάση στις άμεσες συνολικές απώλειες, ενώ οι μέσες ετήσιες οικονομικές απώλειες υπερβαίνουν τα 100 δισεκατομμύρια ευρώ². Οι επιπτώσεις διαφέρουν από περιφέρεια σε περιφέρεια, ανάλογα με τη γεωγραφική έκθεση στον κίνδυνο, καθώς και με το επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Παρότι οι θάνατοι τείνουν να είναι περισσότεροι στις αναπτυσσόμενες χώρες και οι οικονομικές απώλειες υψηλότερες στις ανεπτυγμένες οικονομίες, όλες οι χώρες είναι εκτεθειμένες σε καταστροφές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποτελεί εξαίρεση: οι φυσικές καταστροφές προκάλεσαν 80.000 θανάτους και απώλειες 95 δισεκατομμυρίων ευρώ την τελευταία δεκαετία³.

¹ Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών (UNISDR) κλήθηκε (ψήφισμα 66/199 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (UNGA), της 22ας Δεκεμβρίου 2011) να διευκολύνει την ανάπτυξη ενός *πλαισίου για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών για το μετά το 2015 διάστημα*.

² Κέντρο Έρευνας της Επιδημιολογίας των Καταστροφών (CRED).

³ Κέντρο Έρευνας της Επιδημιολογίας των Καταστροφών (CRED) – τα δεδομένα καλύπτουν την ΕΕ των 28 και το διάστημα 2002-2012.

Για την αντιμετώπιση των ανησυχητικών αυτών τάσεων, είναι απαραίτητη η κατάρτιση πολιτικών πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων, προκειμένου να εξασφαλιστεί βιώσιμη ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση, τόσο εντός της Ένωσης⁴, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πρόληψη και η διαχείριση των κινδύνων έχουν μεγάλη οικονομική σημασία υπό το πρίσμα της αποφυγής απωλειών με τετραπλάσιο έως επταπλάσιο βαθμό απόδοσης για κάθε ευρώ που δαπανάται⁵. Οι επενδύσεις στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών αποφέρουν επίσης εκτεταμένα οικονομικά οφέλη και μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσο αύξησης των θέσεων εργασίας και να συμβάλουν στη διασφάλιση της διαρθρωτικής βιωσιμότητας των δημόσιων και ιδιωτικών οικονομικών.

Στο πλαίσιο αυτό, ένα ανανεωμένο διεθνές πλαίσιο μείωσης του κινδύνου καταστροφών προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία αξιοποίησης των επιτυχιών του HFA και αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης των μελλοντικών προκλήσεων.

Τα αποτελέσματα πρωτοβουλιών όπως της Διάσκεψης κορυφής του Rio+20⁶, της σύμβασης-πλαίσιο των ΗΕ για την αλλαγή του κλίματος (UNFCCC)⁷ και η ευρεία διεθνής στήριξη προς το πρόγραμμα δράσης στον τομέα της ανθεκτικότητας, υποδηλώνουν ότι η μείωση των κινδύνων και η διαχείριση των καταστροφών πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, τις αναδυόμενες οικονομίες και τις ανεπτυγμένες χώρες.

⁴ Όπως προβλέπεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» COM(2010) 2020.

⁵ «Natural disasters, counting the cost» (Φυσικές καταστροφές: υπολογισμός του κόστους) (Παγκόσμια Τράπεζα, 2004).

⁶ Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη του 2012.

⁷ Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές.

Η αναθεώρηση του HFA αποτελεί επίσης μια ευκαιρία να προβεί η ΕΕ σε απολογισμό των πολιτικών που έχουν αναπτυχθεί και της προόδου που έχει επιτευχθεί στους τομείς της οικοδόμησης της ανθεκτικότητας και της διαχείρισης των κινδύνων καταστροφών μέσω πολιτικών της ΕΕ, καθώς και της στήριξης μέσω της συνεργασίας για την ανάπτυξη και της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να περιγράψει τις αρχικές απόψεις της Επιτροπής όσον αφορά τη διαμόρφωση του μετά το 2015 πλαισίου δράσης του Hyogo, βάσει των επιτευγμάτων σειράς πολιτικών της ΕΕ, μεταξύ άλλων στους τομείς της πολιτικής προστασίας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της εσωτερικής ασφάλειας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της υγείας, της έρευνας και καινοτομίας, καθώς και του προγράμματος δράσης στον τομέα της ανθεκτικότητας που προωθήθηκε μέσω της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η ανακοίνωση αναλύει την πρόοδο που σημειώθηκε και επισημαίνει τα κενά σε επίπεδο εφαρμογής, καθώς και τα προκύπτοντα προβλήματα που αφορούν την αύξηση των κινδύνων στο μέλλον.

2- ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Από τη σύστασή του το 2005, το HFA διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο όσον αφορά τη στήριξη των παγκόσμιων, περιφερειακών και εθνικών προσπαθειών μείωσης του κινδύνου καταστροφών. Παρά τις θετικές εξελίξεις, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά κενά όσον αφορά την εφαρμογή, ενώ ταυτόχρονα ανέκυψαν πρόσθετες προκλήσεις.

Η στήριξη της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών έχει ενισχυθεί και έχει συμβάλει στην ένταση της προσοχής και την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών εκ μέρους σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των βασικών χορηγών αναπτυξιακής βοήθειας. Εντούτοις, με βάση την αυτοπαρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των πέντε προτεραιοτήτων δράσης⁸ του HFA, η μεγαλύτερη πρόοδος έχει σημειωθεί στην προτεραιότητα 1 (εξασφάλιση ότι η μείωση του κινδύνου καταστροφών αποτελεί εθνική και τοπική προτεραιότητα και ότι υπάρχει ισχυρή θεσμική βάση για την υλοποίησή της) και στην προτεραιότητα 5 (βελτίωση των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ετοιμότητα έναντι των καταστροφών και με την αντιμετώπισή τους), ενώ καταγράφεται σταθερά μικρότερη πρόοδος στην προτεραιότητα 4, που αφορά τη μείωση των παραγόντων κινδύνου⁹.

Οι περισσότερες χώρες εξακολουθούν να δυσκολεύονται να εντάξουν τη μείωση του κινδύνου στον σχεδιασμό δημόσιων επενδύσεων, στην αστική ανάπτυξη, στον χωροταξικό σχεδιασμό και διαχείριση, καθώς και στην κοινωνική προστασία. Το ζητούμενο εξακολουθεί να είναι ο μετασχηματισμός των πολιτικών και της θεσμικής ενίσχυσης σε εμπράγματη εφαρμογή και η αύξηση της αντοχής των κοινωνιών. Οι τρέχουσες επενδύσεις και λύσεις στο πλαίσιο πολιτικών δεν επαρκούν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των υφιστάμενων

⁸ Προτεραιότητες δράσης: 1) να εξασφαλιστεί ότι η μείωση του κινδύνου καταστροφών αποτελεί εθνική και τοπική προτεραιότητα και ότι υπάρχει ισχυρή θεσμική βάση για την υλοποίησή της, 2) να προσδιοριστούν, να εκτιμηθούν και να παρακολουθούνται οι κίνδυνοι καταστροφών και να ενισχυθεί η έγκαιρη προειδοποίηση, 3) να χρησιμοποιηθεί η γνώση, η καινοτομία και η εκπαίδευση για να οικοδομηθεί μια παιδεία ασφάλειας και ανθεκτικότητας σε όλα τα επίπεδα, 4) να μειωθούν οι παράγοντες κινδύνου, 5) να ενισχυθεί η ετοιμότητα απέναντι στις καταστροφές για αποτελεσματική αντιμετώπιση σε όλα τα επίπεδα.

⁹ Εφαρμογή του πλαισίου δράσης του Hyogo, συνοπτικές εκθέσεις 2007-2013, UNISDR, 2013.

κινδύνων, πόσο δε μάλλον για την προσαρμογή στις νέες προκλήσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι εξής:

- οι επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος και η συνεχής υποβάθμιση του περιβάλλοντος θα οδηγήσουν σε εντονότερα και συχνότερα ακραία φυσικά φαινόμενα, περιλαμβανομένων πλημμυρών, ξηρασιών και κυκλώνων·
- η αλλαγή του κλίματος θα πολλαπλασιάσει επίσης τις απειλές, προκαλώντας αστάθεια, συγκρούσεις και έκθεση των κρατών σε απειλές, οδηγώντας στη μετανάστευση και τις μετακινήσεις, σε αδύναμη διακυβέρνηση και γεωπολιτική αστάθεια·
- εξάλλου οι συγκρούσεις και η αστάθεια αυξάνουν έτι περαιτέρω τον βαθμό έκθεσης σε καταστροφές·
- η αύξηση του πληθυσμού, κυρίως στις φτωχότερες χώρες και νοικοκυριά, καθώς και η ραγδαία αστικοποίηση θα εντείνουν τις πιέσεις στους φυσικούς πόρους και στις οικονομικές δραστηριότητες σε περιοχές που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε καταστροφές·
- η ραγδαία αστικοποίηση, που οδηγεί στη συγκέντρωση πληθυσμού και επενδύσεων σε περιοχές ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε απειλές και κινδύνους συνιστά επίσης μια τάση που αυξάνει σημαντικά τον βαθμό έκθεσης (υπολογίζεται ότι έως το 2050 το 60 με 70% του παγκόσμιου πληθυσμού θα ζει σε αστικές περιοχές)¹⁰·
- Η ζήτηση για ενέργεια και τρόφιμα αυξάνεται συνεχώς και ασκεί πιέσεις σε πόρους όπως στο έδαφος και στα ύδατα· Η λειψυδρία προβλέπεται να αποτελέσει μείζον πρόβλημα, καθώς, έως το 2030, τουλάχιστον ο μισός παγκόσμιος πληθυσμός θα ζει σε περιοχές με ισχυρές πιέσεις στα υδάτινα αποθέματα¹¹·
- Εμφανίζονται νέοι κίνδυνοι με ιδιαίτερος αρνητικές δυνητικές συνέπειες (συμβάντα σχετικά με διαστημικά καιρικά φαινόμενα, συμβάντα με πολλαπλούς κινδύνους όπως η τριπλή καταστροφή της Φουκουσίμα το 2011, κίνδυνοι στην εποχή της ψηφιακής και υψηλής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων στον κυβερνοχώρο)·
- Γεγονότα εκτεταμένου κινδύνου (μικρής κλίμακας, υψηλής συχνότητας και τοπικά φαινόμενα όπως οι στιγμιαίες πλημμύρες, οι πυρκαγιές και οι κατολισθήσεις) συχνά υποτιμώνται και δεν προβάλλονται επαρκώς, χωρίς όμως να αποφεύγεται η υπονόμηση της τοπικής ανάπτυξης και της εθνικής ανταγωνιστικότητας·
- οι οικονομίες παγκοσμιοποιούνται και διαρθρώνονται ολοένα και περισσότερο γύρω από σύνθετες παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού· όπως καταδείχθηκε με τις πλημμύρες του 2011 στην Ταϊλάνδη, οι οικονομικοί κραδασμοί μιας καταστροφής μπορούν να μεταδοθούν σε οικονομίες και επιχειρήσεις στην άλλη άκρη του κόσμου·

¹⁰ Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Υγείας, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ).

¹¹ Τμήμα οικονομικών και κοινωνικών υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (UNDESA).

- Η οικονομική και χρηματοπιστωτική ύφεση ασκεί πιέσεις στους εθνικούς προϋπολογισμούς, δυσχεραίνοντας τη διασφάλιση πόρων για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών.

3- ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: ΜΙΑ ΖΩΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΗΦΑ

Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ έναντι των κρίσεων, καθώς και η ικανότητα της ΕΕ να προβλέπει, να βρίσκεται σε ετοιμότητα και να αντιμετωπίζει τους κινδύνους, ιδίως τους διασυννοριακούς, περιλαμβάνονται στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»¹²: η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα εξαρτώνται από την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων καταστροφών, η οποία συμβάλλει στην αποτροπή απωλειών και ενισχύει την ανθεκτικότητα έναντι εντεινόμενων παγκόσμιων κραδασμών και απειλών. Οι επενδύσεις στην πρόληψη και τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών αποτελούν ισχυρή κινητήρια δύναμη καινοτομίας, ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας, δημιουργώντας ταυτόχρονα νέες αγορές και επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Έχουν σημειωθεί σημαντικά επιτεύγματα, τόσο μέσω των ενωσιακών πολιτικών, όσο και της χρηματοδοτικής στήριξης της Ένωσης. Τα εν λόγω επιτεύγματα αποτελούν σημαντικές συμβολές της ΕΕ προς μια δυναμικά κοινή συνεκτική πολιτική για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, σπονδυλικής στήλης του νέου διεθνούς πλαισίου διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών.

3.1. Επιτεύγματα άσκησης πολιτικής που σχετίζονται με τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών στην ΕΕ

Οι νέες διατάξεις της αναθεωρημένης νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της πολιτικής προστασίας¹³ διαμορφώνουν το πλαίσιο εφαρμογής μιας διατομεακής πολιτικής διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών, προωθώντας μια ολιστική προσέγγιση για όλους τους φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους σε όλες τις φάσεις του κύκλου διαχείρισης καταστροφών (πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση).

Με βάση τις νέες νομοθετικές διατάξεις και προγενέστερες ανακοινώσεις και συμπεράσματα του Συμβουλίου, στις βασικές δράσεις για την υποστήριξη της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης των κινδύνων καταστροφών της ΕΕ περιλαμβάνονται οι εξής:

- **Εκτίμηση και ανάλυση της επικινδυνότητας:** Βάσει των διαθέσιμων εθνικών εκτιμήσεων επικινδυνότητας, η Επιτροπή προέβη σε μια πρώτη διατομεακή ανασκόπηση των κινδύνων στην ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη, όπου αυτό ήταν πραγματοποιήσιμο και σκόπιμο, τις μελλοντικές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος και την ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή· υιοθετώντας μια συνεκτική προσέγγιση, τα κράτη μέλη πρόκειται να προβούν σε εθνικές εκτιμήσεις πολλαπλών κινδύνων έως τα τέλη του 2015. Θα ακολουθήσει εκτίμηση των εθνικών ικανοτήτων διαχείρισης των κινδύνων και του βελτιωμένου σχεδιασμού διαχείρισης των κινδύνων.

¹² COM(2010) 2020 της 3.3.2010.

¹³ Απόφαση αριθ. 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης.

- Ενθάρρυνση της **μάθησης και της ανταλλαγής πείρας με σκοπό τη βελτίωση της διακυβέρνησης** - προώθηση και υποστήριξη των διδαγμάτων που αντλήθηκαν και των αξιολογήσεων από ομοτίμους (όπως οι αξιολογήσεις από ομοτίμους του Ηνωμένου Βασιλείου το 2012 και αυτούς της Φινλανδίας το 2013¹⁴) για την ενθάρρυνση της μάθησης στα κράτη μέλη και την καθοδήγηση της προόδου προς την περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών διαχείρισης των κινδύνων·
- **Περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές για την πρόληψη των καταστροφών βάσει ορθών πρακτικών** βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας σε διατομεακά θέματα (διακυβέρνηση, σχεδιασμός, δεδομένα, κοινοποίηση των κινδύνων και σχετική ενημέρωση, έρευνα και τεχνολογία).
- Πρόσβαση στα δεδομένα, διαθεσιμότητα, **ανταλλαγή και συγκρισιμότητά τους**, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς συνεργασίας με κράτη μέλη και διεθνείς εταιρίες (μεταξύ άλλων, με το UNISDR και το πρόγραμμα Integrated Research on Disaster Risk-IRDR¹⁵) με σκοπό τη θέσπιση ευρωπαϊκών προτύπων και πρωτοκόλλων καταγραφής των ζημιών λόγω καταστροφών¹⁶.
- **Ενσωμάτωση της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών:** ζητήματα πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων έχουν ενσωματωθεί σε αρκετές βασικές πολιτικές της ΕΕ και χρηματοοικονομικά μέσα για τη στήριξη ανθεκτικών επενδύσεων (π.χ. πολιτική συνοχής, μεταφορές και ενέργεια, έρευνα και καινοτομία, προστασία υποδομών ζωτικής σημασίας, διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας, εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, πράσινες υποδομές, ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, γεωργία, επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, ύδατα, διαχείριση του κινδύνου πλημμυρών, πρόληψη σοβαρών βιομηχανικών ατυχημάτων)·
- **Χρήση της ασφάλισης ως μέσου για τη διαχείριση καταστροφών** – Η Πράσινη Βίβλος για την ασφάλιση έναντι φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών¹⁷ επιδιώκει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, καθώς και τη διερεύνηση τρόπων για την αποτελεσματική χρήση της ασφάλισης ως κινήτρου για τη συνειδητοποίηση, την πρόληψη και την άμβλυνση των επιπτώσεων των κινδύνων.
- **Οι ισχυρές συνέργειες με μέτρα προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος** όπως περιγράφονται στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή¹⁸, σε διαθεματικούς τομείς όπως η ανταλλαγή δεδομένων και γνώσεων, η εκτίμηση της επικινδυνότητας και των τρωτών σημείων, η αστική ανθεκτικότητα, η ανάπτυξη

¹⁴ Υποστηρίχθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με το UNISDR και τον ΟΟΣΑ.

¹⁵ Integrated Research on Disaster Risk, <http://www.irdrinternational.org>

¹⁶ De Groeve, T., K. Poljansek and L. Vernaccini, 2013. Recording Disaster Losses: Recommendations for a European approach. Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκθέσεις επιστημονικής και τεχνικής έρευνας EUR 26111. ISBN 978-92-79-32690-5, DOI: 10.2788/98653, (διατίθεται στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/111111111/29296>)

¹⁷ COM(2013)213 της 16.4.2013

¹⁸ COM(2013)216 της 16.4.2013

ευρωπαϊκών προτύπων για υποδομές ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή, η συνοχή μεταξύ εθνικών στρατηγικών προσαρμογής και σχεδίων διαχείρισης των κινδύνων, η παρακολούθηση ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή επενδύσεων¹⁹.

- **Επιστήμη και καινοτομία για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών:** Το 2013 η Επιτροπή δρομολόγησε πρωτοβουλία με τα κράτη μέλη με σκοπό να χαρτογραφηθούν επακριβώς και να βελτιωθούν οι βασισμένες σε επιστημονικές συμβουλές προσεγγίσεις για τη μείωση των κινδύνων και την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων. Επιπλέον, το ερευνητικό πρόγραμμα «Ορίζων 2020» θα υποστηρίζει προσεγγίσεις που έχουν ως γνώμονα προκλήσεις για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές (όπως η παρακολούθηση, η πρόληψη, η πρόβλεψη, η έγκαιρη προειδοποίηση, η ευαισθητοποίηση, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ο μετριασμός των επιπτώσεών της, η επικοινωνία σε καταστάσεις κρίσης, η μεταφορά τεχνολογίας και η τυποποίηση σε προκαταρκτικό στάδιο).
- **Αντιμετώπιση των διασυνοριακών επιπτώσεων** (μέσω μακροπεριφερειακών έργων και στρατηγικών, όπως η στρατηγική για τη Βαλτική Θάλασσα, η στρατηγική για τον Δούναβη ή οι περιφερειακές θαλάσσιες στρατηγικές) **και ανάληψη δραστηριοτήτων συνεργασίας** με υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες, καθώς και άλλες όμορες χώρες.
- **Αυξημένη ετοιμότητα** αντιμετώπισης μέσω της εθελοντικής συγκέντρωσης προδεδειμένων ικανοτήτων αντιμετώπισης καταστροφών, της βελτίωσης του σχεδιασμού αντιμετώπισης, της ανάπτυξης εκπαιδευτικού δικτύου, της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών στον τομέα της εκπαίδευσης και των ασκήσεων²⁰, καθώς και της ενίσχυσης των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης²¹. Ταυτόχρονα, παρέχονται νέες υπηρεσίες επιχειρησιακής διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε ολόκληρο τον κόσμο μέσω διαστημικών προγραμμάτων της ΕΕ, όπως του Galileo και του Copernicus.

3.2. Υποστήριξη της ΕΕ προς τις αναπτυσσόμενες χώρες με επίκεντρο την οικοδόμηση ανθεκτικότητας σε χώρες που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε κρίσεις

Βάσει της ανακοίνωσης του 2012 σχετικά με την ανθεκτικότητα²² και το σχέδιο δράσης που ακολούθησε²³, η ΕΕ έχει δεσμευθεί να μειώσει τον βαθμό έκθεσης και να αναπτύξει ανθεκτικότητα σε μελλοντικές πιέσεις και κραδασμούς, ως απαραίτητες προϋποθέσεις για τον περιορισμό της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι προσεγγίσεις διαχείρισης των κινδύνων θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος κάθε προγραμματισμού ανθρωπιστικής βοήθειας και αναπτυξιακής αρωγής της ΕΕ σε όλους τους τομείς και περιβάλλοντα. Το έργο αυτό θα

¹⁹ Συμβολή στον στόχο της ΕΕ για τη διάθεση του 20% του προϋπολογισμού της ΕΕ σε επενδύσεις σχετικές με το κλίμα.

²⁰ Απόφαση αριθ. 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης.

²¹ Όπως το EFFIS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές) ή το EFAS (Ευρωπαϊκό σύστημα προειδοποίησης για τις πλημμύρες).

²² COM(2012)586 της 3.10.2012.

²³ SWD (2013) 227. 19.6.2013

στηριχθεί περαιτέρω στην ενωσιακή στρατηγική του 2009 για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες²⁴ και στο σχέδιο εφαρμογής του 2011²⁵.

Η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την ανθεκτικότητα απαιτεί πολυτομεακές και πολυεπίπεδες προσεγγίσεις (τοπικές, εθνικές, περιφερειακές, παγκόσμιες) που επισημαίνουν τις αλληλένδετες και αιτιακές σχέσεις του ευάλωτου χαρακτήρα και του βαθμού έκθεσης, βελτιστοποιώντας ταυτόχρονα τις ικανότητες από κάθε επίπεδο ή τομέα. Ο ηγετικός ρόλος των τοπικών, εθνικών και περιφερειακών οργανισμών τονίζεται ιδιαίτερα.

Ήδη έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος. Οι πρόσφατες πρωτοβουλίες SHARE²⁶, AGIR²⁷ και GCCA²⁸ συμβάλλουν ήδη στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των πιο ευπαθών περιφερειών. Στο ίδιο πλαίσιο, η στρατηγική εντός ΑΚΕ²⁹ στηρίζει τον περιορισμό του κινδύνου καταστροφών σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και τις στρατηγικές και τα σχέδια δράσης για την κλιματική αλλαγή στην Αφρική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό».

Οι δράσεις του προγράμματος ετοιμότητας έναντι καταστροφών (DIPECHO) της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO), που επέτρεψε την πιλοτική εφαρμογή και αναπαραγωγή προσεγγίσεων σε επίπεδο κοινότητας και αποδεδειγμένων ορθών πρακτικών για τη μείωση των κινδύνων (συμπεριλαμβανομένης της προώθησης ασφαλέστερων σχολείων και νοσοκομείων, καθώς και της αστικής ανθεκτικότητας) θα διαδοθούν περαιτέρω προκειμένου να τροφοδοτήσουν τις κυβερνητικές πολιτικές.

Έχει σημειωθεί επίσης πρόοδος στον τομέα των εκτιμήσεων κρίσεων και του βαθμού έκθεσης, μέσω της ανάπτυξης ενός κοινού, διαφανούς επιστημονικού δείκτη κινδύνου ανθρωπιστικών καταστροφών (InfoRM³⁰) που βασίζεται σε προσβάσιμα δεδομένα και αποσκοπεί στην εναρμόνιση της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών στους διάφορους ανθρωπιστικούς τομείς (μια κοινή πρωτοβουλία της μόνιμης διοργανικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και χορηγών, ΜΚΟ και κρατών μελών).

Οι πρωτοβουλίες αυτές θα επικαιροποιήσουν επίσης την ευρύτερη εξωτερική πολιτική της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (π.χ. εργασίες σχετικά με την πρόληψη συγκρούσεων και την ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης συγκρούσεων).

4 - ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

²⁴ COM(2009)84. 23.2.2009

²⁵ SEC(2011) 215, 16.02.2011.

²⁶ Ενίσχυση της ανθεκτικότητας στο Κέρας της Αφρικής

²⁷ Alliance Globale pour l'Initiative Resilience Sahel.

²⁸ Η συμμαχία όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος του πλανήτη(GCCA) <http://www.gcca.eu>

²⁹ Ευρωπαϊκή Κοινότητα – Ομάδα κρατών ΑΚΕ, Έγγραφο στρατηγικής εντός ΑΚΕ και ενδεικτικό πολυετές πρόγραμμα.

³⁰ Δείκτης για την αντιμετώπιση κινδύνων (InfoRM), <http://inform.jrc.ec.europa.eu>

Σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον αυξανόμενων αναγκών και νέων προκλήσεων, το πλαίσιο που θα διαδεχτεί αυτό του HFA πρέπει να προσδιορίσει και να υιοθετήσει προσεγγίσεις και πρακτικά μέσα για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την αποτελεσματικότερη ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Με βάση τις επιτυχίες που σημειώθηκαν και τα συμπεράσματα που αντλήθηκαν στο τρέχον HFA, το μετά το 2015 πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής βασικά στοιχεία:

(i) Βελτίωση της λογοδοσίας, της διαφάνειας και της διακυβέρνησης

Το τρέχον πλαίσιο είναι εθελοντικό, βασίζεται δε σε αυτοαξιολογήσεις. Παρότι το συγκεκριμένο πλαίσιο αναμένεται να παραμείνει μη δεσμευτικό, κατά τις διαπραγματεύσεις για το μελλοντικό πλαίσιο πρέπει να αναπτυχθεί μια δέσμη προτύπων και μηχανισμών προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι οι φορείς θα λογοδοτούν για τις πράξεις τους (ή για τη μη ανάληψη δράσης). Το νέο πλαίσιο πρέπει να παρέχει κίνητρα για την τήρηση των δεσμεύσεων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την κυριότητα της διαδικασίας εφαρμογής.

Πρέπει να θεσπιστούν μηχανισμοί περιοδικών αξιολογήσεων από ομοτίμους, συμπεριλαμβανομένων εθελοντικών αξιολογήσεων από ομοτίμους (όπως εφαρμόστηκε πιλοτικά και με επιτυχία στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Φινλανδία, στο πλαίσιο της συνεργασίας της ΕΕ για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και του HFA), ως χρήσιμα μέσα για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικής, την ανταλλαγή πείρας και την αύξηση της λογοδοσίας.

Για να βελτιωθεί η διαφάνεια, το νέο πλαίσιο θα πρέπει να οδηγήσει στη συγκέντρωση και την ανταλλαγή αξιόπιστων και συγκρίσιμων στοιχείων σχετικά με τις ζημίες από καταστροφές, τις απώλειες, την επικινδυνότητα και τον βαθμό έκθεσης σε κινδύνους στο πλαίσιο μιας πολιτικής προσβάσιμων δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κοινών και διαλειτουργικών δεδομένων και πρωτοκόλλων εκτίμησης κινδύνων, καθώς και δημόσιων πρωτοκόλλων και βάσεων δεδομένων επικινδυνότητας. Οι προσπάθειες τυποποίησης πρέπει επίσης να καλύπτουν τις συνολικές δράσεις που αφορούν τη διαχείριση κινδύνων. Οι ως άνω προσπάθειες πρέπει να υποστηρίζονται από συστηματικές δράσεις για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τους κινδύνους και τη βελτίωση της επικοινωνίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσης (εκπαίδευση, συμμετοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, δίκτυα).

Το νέο πλαίσιο πρέπει να συμβάλει περαιτέρω στην αναβάθμιση της διακυβέρνησης για τη διαχείριση των καταστροφών σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς, αναπτύσσοντας αποτελεσματικούς μηχανισμούς συντονισμού και βιώσιμες σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών και ενδιαφερόμενων μερών (κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκή κοινότητα και ερευνητικοί οργανισμοί, ιδιωτικός τομέας). Η συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων και κοινοτήτων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων πρέπει να διασφαλίζεται μέσω μηχανισμών συμμετοχής χωρίς αποκλεισμούς και της προώθησης μιας προσέγγισης που επικεντρώνεται στα δικαιώματα³¹. Οι ισχυρές τοπικές δομές και η ενίσχυση των ικανοτήτων των τοπικών αρχών είναι καίριας σημασίας παράγοντες για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της ανθεκτικότητας των πόλεων και την εξασφάλιση πολιτικής δέσμευσης σε τοπικό επίπεδο, καθώς και για την αποτελεσματική εφαρμογή των υφιστάμενων νομικών πλαισίων και πλαισίων ασκούμενων πολιτικών.

³¹ Παραδείγματα, τα δικαιώματα προστασίας, ενημέρωσης ή διαβούλευσης.

Οι περιφερειακοί διακυβερνητικοί οργανισμοί καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή του νέου πλαισίου και σ τ ι ς περιφερειακές πλατφόρμες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, καθώς αναπτύσσονται ολοκληρωμένες περιφερειακές στρατηγικές διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών σε αρκετές περιφέρειες, μεταξύ άλλων εντός της ΕΕ. Πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η δημιουργία αποτελεσματικότερων περιφερειακών μηχανισμών και προγραμμάτων συνεργασίας και οικοδόμησης ικανοτήτων, ιδίως για την αντιμετώπιση κοινών και διασυνοριακών κινδύνων. Πρέπει να προωθηθούν οι περιφερειακές εκτιμήσεις επικινδυνότητας και ο αποτελεσματικότερος σχεδιασμός.

(ii) Ένα πλαίσιο για την επίτευξη αποτελεσμάτων – ο ρόλος των στόχων και των δεικτών στη μέτρηση της προόδου και την ενθάρρυνση της εφαρμογής

Στις υφιστάμενες προτεραιότητες όσον αφορά τις δράσεις και τους δείκτες³² στο τρέχον HFA συγκαταλέγεται η εξέταση του βαθμού στον οποίο οι χώρες διαθέτουν τις πολιτικές και τους θεσμούς που απαιτούνται για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών. Ωστόσο, η αυτοπαρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των πέντε προτεραιοτήτων του HFA δεν έχει οδηγήσει ακόμη τις χώρες στην ανάληψη συνεπών προσπαθειών για την παρακολούθηση του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας. Επιπλέον, δεν υπήρξαν σύνδεσμοι μεταξύ της παρακολούθησης της προόδου στο HFA και των μηχανισμών για την παρακολούθηση της προόδου στο πλαίσιο των ΑΣΧ³³ και της UNFCCC. Ένα απλοποιημένο νέο σύστημα παρακολούθησης πρέπει να καλύψει τα κενά αυτά και να αποτελέσει ένα αποδοτικότερο μέσο μέτρησης της συντελούμενης προόδου, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή στα διάφορα επίπεδα και λειτουργώντας ως μέσο ανταλλαγής πείρας από επιτυχίες.

Πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω στόχοι που επικεντρώνονται στην ανάληψη δράσης, με σκοπό την αποτελεσματική μέτρηση του βαθμού εφαρμογής του νέου πλαισίου και την ενθάρρυνση της ενίσχυσης της λογοδοσίας. Οι στόχοι πρέπει να σχετίζονται με τα βασικά στοιχεία της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και να ενθαρρύνουν τις χώρες να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις πολιτικές και τα μέσα που είναι απαραίτητα για την πρόληψη της γένεσης και συσσώρευσης κινδύνων, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος καταστροφών και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα.

Οι στόχοι πρέπει να είναι πολιτικά αποδεκτοί και λειτουργικά εφικτοί και μετρήσιμοι, εφικτοί και προσανατολισμένοι στα αποτελέσματα, καθώς και με σαφές χρονοδιάγραμμα. Οι πιθανοί τομείς θα μπορούσαν να καλύπτουν δεσμεύσεις έως μια ορισμένη προθεσμία για την ανάπτυξη και την υλοποίηση ολοκληρωμένης εκτίμησης επικινδυνότητας και αξιολόγησης των ικανοτήτων διαχείρισης των κινδύνων (όπως προβλέπεται ήδη στη νομοθεσία της ΕΕ για την πολιτική προστασία) ή άλλων προσανατολισμένων στα αποτελέσματα δράσεων (εξασφάλιση ότι όλοι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των πλέον ευπαθών, έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με την έγκαιρη προειδοποίηση και τους κινδύνους, ότι νεόδμητα έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένων νοσοκομείων, εγκαταστάσεων υγείας και σχολείων, αντέχουν σε καταστροφές ότι μειώνεται ο αριθμός των ανθρώπων και των υποδομών που είναι εκτεθειμένοι/ες σε κινδύνους).

Ο καθορισμός καθολικών στόχων θα μπορούσε να διευκολύνει την υιοθέτηση μιας πιο ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη σύγκριση, σε παγκόσμιο επίπεδο, των αποτελεσμάτων

³² 22 βασικοί δείκτες στο πλαίσιο 5 προτεραιοτήτων δράσης.

³³ Αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας.

της εφαρμογής και ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

Ωστόσο, λόγω των πολύ διαφορετικών προφίλ επικινδυνότητας των διαφόρων χωρών και περιφερειών, ο καθορισμός πλέον συγκεκριμένων στόχων και δεικτών ενδέχεται να είναι καταλληλότερος σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Με βάση τις περιφερειακές στρατηγικές που έχουν αναπτύξει διάφορες περιφέρειες, πρέπει να υποστηριχθεί μια περιφερειακή στρατηγική έναντι των στόχων, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των κινδύνων και την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή του HFA και των υφιστάμενων μηχανισμών περιφερειακής συνεργασίας στη διαχείριση καταστροφών.

Επιπλέον, οι δείκτες για τη μέτρηση των αλλαγών στον αντίκτυπο των καταστροφών σε βάθος χρόνου θα μπορούσαν να συμβάλουν στην παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την οικοδόμηση ανθεκτικότητας στις καταστροφές. Η εν λόγω πρόοδος θα μπορούσε να μετράται, για παράδειγμα, μέσω δεικτών όπως είναι η συχνότητα των καταστροφών, οι άμεσες οικονομικές απώλειες ως % του ΑΕγχΠ ανά χώρα, ο αριθμός των θανάτων και των τραυματιών, το ποσοστό των ασφαλισμένων ζημιών σε σύγκριση με τις συνολικές ζημιές, το ποσοστό των ιδιωτικών και δημόσιων πόρων που διατίθενται για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών και την ετοιμότητα (π.χ. μέτρηση μέσω αξιόπιστου συστήματος παρακολούθησης της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών³⁴.

Οι στόχοι και οι δείκτες τους πρέπει να εκφραστούν σε απτές μειώσεις των ζημιών και των κινδύνων στις περιπτώσεις όπου έχουν τη μεγαλύτερη σημασία.

(iii) Ενίσχυση της συνεισφοράς στη βιώσιμη και έξυπνη ανάπτυξη

Το νέο πλαίσιο πρέπει να προωθεί την έννοια της θωράκισης έναντι καταστροφών στις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές αποφάσεις και στρατηγικές, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στην ανάλυση κόστους-οφέλους των μέτρων πρόληψης των καταστροφών, ώστε να διευκολυνθεί η υποστήριξη της κατανομής πόρων. Όλες οι μεγάλες υποδομές και έργα πρέπει να είναι ευαίσθητες/α ως προς τις πιθανότητες εμφάνισης κινδύνων και ανθεκτικές/ά στην κλιματική αλλαγή και τις καταστροφές.

Είναι σημαντικό για το νέο HFA να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί σε στενή συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως με την ΕΤΕπ³⁵ και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ)³⁶, καθώς και με μεγάλους επενδυτές. Πρέπει να προωθηθούν νέες πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή όλων των επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων δε η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ δημόσιων, ιδιωτικών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Η αλυσίδα αξίας ασφάλισης/αντασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των διαμεσολαβητών (αντ)ασφάλισης και των επιχειρήσεων ασφάλισης και αντασφάλισης, καθώς και μέσα βασισμένα στην αγορά πρέπει να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην παροχή βοήθειας προς χώρες και περιφέρειες που είναι

³⁴ Συμπληρώνοντας τους ήδη υπάρχοντες, όπως τους δείκτες του Ρίο <http://www.oecd.org/dac/stats/rioconventions.htm>.

³⁵ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

³⁶ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

ιδιαίτερα ευάλωτες σε καταστροφές, ώστε να δημιουργήσουν αποτελεσματικούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς έκτακτης ανάγκης και να αποθαρρύνουν τις ριψοκίνδυνες συμπεριφορές.

Πρέπει να ενθαρρυνθεί περαιτέρω η ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών και μέσων για την υποστήριξη της διαχείρισης καταστροφών (ΓΠΕ, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, ανθεκτικές υποδομές και κτήρια, πράσινες υποδομές, κλιματολογικά μοντέλα και ολοκληρωμένα μοντέλα κινδύνων καταστροφών, προσεγγίσεις με βάση το οικοσύστημα, επικοινωνία, διαχείριση των γνώσεων). Αυτό θα οδηγήσει επίσης σε αύξηση των επιχειρηματικών ευκαιριών και θα συμβάλει στην πράσινη ανάπτυξη.

Το νέο πλαίσιο καλείται να ενισχύσει την αλληλεπίδραση επιστήμης-πολιτικής, αξιοποιώντας τις γνώσεις, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας και της τεχνολογίας. Απαιτείται η αποτελεσματικότερη χρήση της επιστήμης και της έρευνας και στις φυσικές και στις κοινωνικές επιστήμες με σκοπό τη συστηματική επικαιροποίηση των πολιτικών και της επιχειρησιακής δράσης. Εδώ ρέπει επίσης να περιλαμβάνεται μια διορατική ολοκληρωμένη προσέγγιση πολλαπλών κινδύνων (καλύπτοντας και φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών και χημικών ατυχημάτων), καθώς και έρευνα προσανατολισμένη στις λύσεις με σκοπό την καλύτερη αντιμετώπιση των μελλοντικών κινδύνων και κοινωνικών προκλήσεων. Η στενή διεθνής συνεργασία στον συγκεκριμένο τομέα είναι απαραίτητη.

Παράγοντες καίριας σημασίας για τη διασφάλιση μιας μακροπρόθεσμης βιώσιμης ανάπτυξης είναι η κοινή προσέγγιση όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η ενισχυμένη εστίαση στη μείωση των παραγόντων κινδύνου στη διαχείριση οικοσυστημάτων, την αποδοτική χρήση των πόρων, τις χρήσεις γης και τον πολεοδομικό σχεδιασμό, την παρακολούθηση του περιβάλλοντος και την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

(iv) Αντιμετώπιση των ευάλωτων σημείων και αναγκών σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο

Το νέο HFA πρέπει να περιλαμβάνει λιγότερους αποκλεισμούς και να λαμβάνει περισσότερο υπόψη τα ζητήματα που άπτονται της ισότητας των φύλων. Είναι απαραίτητη η μεγαλύτερη εστίαση στα ιδιαίτερος ευπαθή άτομα και η αναβάθμιση της κατάστασής τους (παιδιά, ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρίες, άστεγοι, πένητες και άνθρωποι σε κατάσταση επισιτιστικής ανασφάλειας κ.λπ.), καθώς και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Εδώ πρέπει να περιλαμβάνεται η αποτελεσματική χρήση κατάλληλων μηχανισμών «διχτύων ασφαλείας» και συστημάτων κοινωνικής προστασίας που ανταποκρίνονται στους κινδύνους καταστροφών. Πρέπει να προωθηθεί ο ρόλος των γυναικών στη δημιουργία ανθεκτικότητας στα νοικοκυριά και τις κοινότητες.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη δημιουργία ανθεκτικότητας σε όλα τα αστικά και ευάλωτα αγροτικά περιβάλλοντα, καθώς και στις παράκτιες περιοχές, μεταξύ άλλων μέσω ολοκληρωμένου σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστικής σημασίας παράγοντας είναι οι ολοκληρωμένες εκτιμήσεις επικινδυνότητας, οι ισχυροί μηχανισμοί συντονισμού μεταξύ της τοπικής και της εθνικής διοίκησης με ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και οι πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης (όπως είναι η αδελφοποίηση πόλεων).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι κίνδυνοι καταστροφών επικεντρώνονται κυρίως τις φτωχότερες χώρες με πιο αδύναμη διακυβέρνηση. Σε πολλές περιπτώσεις, το ευάλωτο αυτό σημείο επιδεινώνεται από την πολιτική αστάθεια και τις συγκρούσεις. Επίσης, μια προσέγγιση στον τομέα της ανθεκτικότητας που έχει καλά αποτελέσματα σε μια σταθερή χώρα με καλή

διακυβέρνηση δεν είναι κατ'ανάγκη άμεσα εφαρμόσιμη σε άλλη χώρα που βιώνει συγκρουσιακές καταστάσεις.

Ως εκ τούτου, κατά την εξέταση των πλέον κατάλληλων τρόπων για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών, το νέο πλαίσιο πρέπει να συνεκτιμά καταστάσεις αστάθειας και συγκρούσεων. Ένα ολοκληρωμένο διεθνές πλαίσιο πρέπει επίσης να αντιμετωπίζει άλλες μορφές βίας και αστάθειας, καθώς και τεχνολογικούς κινδύνους παράλληλα με φυσικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων καθημερινών τοπικών καταστροφών μικρής κλίμακας και παγκόσμιων κραδασμών και πιέσεων, όπως της επισιτιστικής και διατροφικής ανασφάλειας και των επιδημιών.

(v) Διασφάλιση της συνοχής με το διεθνές πρόγραμμα δράσης

Η ενσωμάτωση των πολιτικών διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στο διεθνές πρόγραμμα δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι καίριας σημασίας παράγοντας. Η ανθεκτικότητα στις καταστροφές και οι σχετικοί με αυτή παράγοντες κινδύνου που περιγράφηκαν ανωτέρω χαρακτηρίζονται ήδη ως σημαντικά ζητήματα στις διεθνείς προπαρασκευαστικές εργασίες για το μετά το 2015 πλαίσιο ανάπτυξης, με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Επιπλέον, ο σχεδιασμός της συμφωνίας του 2015 για την κλιματική αλλαγή προσφέρει άλλη μια ευκαιρία για ενίσχυση των προπαθειών προσαρμογής και ενσωμάτωση της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών. Η εν λόγω συμφωνία πρέπει να βασιστεί στις σχετικές διαδικασίες στο πλαίσιο της UNFCCC, όπως στη διαδικασία εθνικού σχεδιασμού προσαρμογής, στο παράθυρο προσαρμογής βάσει του Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα και στον διεθνή μηχανισμό της Βαρσοβίας για τις απώλειες και τις ζημιές, και να συντονίζεται με αυτές. Πρωτοβουλίες όπως τα κοινά εθνικά σχέδια δράσης στην περιοχή του Ειρηνικού, συνδυάζουν προσπάθειες προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και πρέπει να προωθηθούν σε όλες τις περιφέρειες.

Παράλληλα, διοργανώνονται και άλλες σχετικές διεθνείς εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου, ιδίως σχετικά με τη διατροφή³⁷, τη βιοποικιλότητα³⁸ και τον πολιτισμό³⁹. Η τρίτη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τα αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά κράτη και η σύνοδος κορυφής των ηγετών της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή θα πραγματοποιηθούν επίσης εφέτος.

Σε καθένα από αυτά τα φόρουμ εξετάζονται πολιτικές, σκοποί και στόχοι, καθώς και η παρακολούθησή τους, ενώ το πλαίσιο δράσης του Hyogo μετά το 2015 θα πρέπει να είναι αμοιβαία υποστηρικτικό και ενισχυτικό.

³⁷ Διεθνής διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη διατροφή (ICN2) το Νοέμβριο του 2014.

³⁸ 12η διάσκεψη των συμβαλλόμενων μερών της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλομορφία (CBD) τον Οκτώβριο του 2014 στην Κορέα και 1η σύνοδος των συμβαλλόμενων μερών του πρωτοκόλλου της Ναγκόγια.

³⁹ Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ) τον Σεπτέμβριο του 2014 για τους αυτόχθονες πληθυσμούς, καθώς και προγραμματισμένη συνεδρίαση υψηλού επιπέδου της ΓΣΗΕ για τον πολιτισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στο νέο πλαίσιο πρέπει επίσης να αποσαφηνίζονται οι σχέσεις μεταξύ του UNISDR και της UNFCCC, καθώς και άλλων οργάνων των Ηνωμένων Εθνών, αρμόδιων για την αντιμετώπιση, σε παγκόσμιο και σε εθνικό επίπεδο, των απειλών των καταστροφών και του αντίκτυπου της αλλαγής του κλίματος.

Τέλος, η προοδευτική αναγνώριση, σε διεθνές επίπεδο, του γεγονότος ότι η πρόληψη συνιστά νομική υποχρέωση (*καθήκον πρόληψης*) μέσω της ανάπτυξης του διεθνούς δικαίου από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνές δίκαιο σχετικά με την «Προστασία των προσώπων σε περίπτωση καταστροφών» είναι επίσης ιδιαίτερα συναφής και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως μέσο βελτίωσης της εφαρμογής του πλαισίου δράσης του HFA μετά το 2015.

6 - ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Ένα ανανεωμένο πλαίσιο δράσης του μετά το 2015 Hyogo αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία προώθησης της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών ανά την υφήλιο.

Οι ιδέες που εκτίθενται στην παρούσα ανακοίνωση πρέπει να αποτελέσουν τη βάση περαιτέρω διαλόγου με τα κράτη μέλη της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη (κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκή κοινότητα, ιδιωτικό τομέα), καθώς και με διεθνείς εταίρους και το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την περαιτέρω διαμόρφωση του συγκεκριμένου προγράμματος δράσης κατά την προπαρασκευαστική διαδικασία για τη σύνοδο κορυφής στο Σεντάι.